

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

תאריך עדכון אחרון:	9. מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה
1/04/2014	
לכל פרקי התדריך	
נספחים: א. אופן חישוב יתרת מענק	

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.1 מידע כללי

נפגע עבודה רשאי להגיש בקשה למענק בהתבסס על פרק ה' בחוק נפגעי עבודה, [סעיף 112 \(א\)](#) וכן על תקנות הביטוח הלאומי ([מענק מיוחד וקצבה מיוחדת לנכים](#)), תשכ"ה-1965. כאמור בפרק ה' בחוק נפגעי עבודה, סעיף 112 (א): "נכה עבודה שנקבעה לו דרגה יציבה בשיעור של 75% לפחות, זכאי בנוסף לכל גמלה אחרת- למענק לסידורים חד פעמיים הנובעים מנכותו, בתנאים ובסכומים שנקבעו. השר רשאי בהתאם לתנאים מיוחדים שקבע, להחיל את הוראות סעיף (א) לגבי נכה עבודה שדרגת נכותו פחותה מ-75%, לעניין תשלום מענקים לסידורים חד פעמיים".

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.2 תנאי זכאות

מענק מיוחד יאושר אם מתקיימים כל התנאים כמפורט בסעיפים:

[1. דרגת נכות יציבה](#)

[2. הוכחת צרכים](#)

[3. מגורים בארץ](#)

1. דרגת נכות יציבה

לתובע נקבעה דרגת נכות יציבה אחת מאלה-

1. נקבעה לו דרגת נכות מעבודה יציבה בשיעור של 75% לפחות.
2. נקבעה לו דרגת נכות מעבודה יציבה בשיעור שבין 65% לבין 74% ועקב נכות זו יש לו קשיי הליכה.
3. עקב פגיעות באברים זוגיים, כתוצאה מפגיעה בעבודה ומכל סיבה אחרת גם יחד, נקבעה לו דרגת נכות מורכבת יציבה בשיעור של 85% לפחות, ובלבד שהועדה הרפואית קבעה כי 2/3 לפחות מדרגת נכותו הכללית נובעים מפגיעה בעבודה.
4. נכותו נובעת מפגיעות בעבודה שאירעו בזמנים שונים ואשר בגין כל אחת מהן נקבעה לו דרגת נכות יציבה, ובלבד שדרגת הנכות של הפגיעות אילו הייתה דרגת נכות מורכבת היא בשיעור של 65% לפחות.

- **דרגת נכות יציבה** – לעניין סעיפים (1) ו-(2) – לרבות דרגת נכות יציבה שנקבעה לפי [תקנה 15 ותקנה 16](#) לתקנות בדבר קביעת דרגת נכות לנפגע עבודה.
- **דרגת נכות מורכבת** – לעניין סעיף (4) – דרגת נכות המחושבת בהתאם לכללים [שבתקנה 12](#) לתקנות הביטוח הלאומי בדבר קביעת דרגת נכות לנפגע עבודה.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

2. הוכחת צרכים

על פי תקנה 2 (א) (1) (2) מענק מיוחד יאושר אם הוכיח התובע כל אלה:

"עקב נכותו ומטעמי בריאות דרושים לו סידורים חד פעמיים לשם קיום אורח חיים סדיר או לשם יצירת תנאים שיאפשרו לו המשך עבודתו".

"המענק המיוחד דרוש לו לאחת או יותר מהמטרות הבאות":

1. **"סיוע בהתאמת תנאי המגורים"** : הסיוע יכול לכלול התאמת הדירה בה מתגורר,

החלפת דירה שברשותו שאינה מתאימה לנכותו - לדירה מתאימה, או רכישת דירה

ראשונה - כל זאת כפתרון בעיית דיור הנובעת מנכותו.

הסיוע יינתן לאחר הוכחה כי ישנה זיקה ישירה בין הנכות המוכרת מעבודה לבין הסיוע המבוקש.

לדוגמא : לנכה מחוסר דיור שנכותו המוכרת מעבודה הנה על גפיים תחתונות ואינו

יכול/יתקשה לעלות במדרגות ורוכש דירה ראשונה בקומת קרקע או דירה עם מעלית,

ניתן לסייע במענק זה .

לנכה פגוע ידיים שלא זקוק להתאמות מיוחדות ו/או זקוק לפתרון בעיית דיור , לא ניתן

יהיה לסייע בדרך זו.

2. **"סיוע ברכישת אביזרי עזר"**.

3. **"סיוע בפתרון בעיית הניידות ע"י רכישת רכב"**.

מענק לסיוע בפתרון בעיית הניידות יינתן בתנאי של תובע נקבעה לפי הסכם

הניידות מוגבלות בניידות המזכה בהלוואה עומדת.

יש לקבל אישור ממחלקת ניידות מיהו הנהג המורשה לזכאי.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

3. מגורים בארץ

על פי תקנה 2 (ד) "נכה יהיה זכאי למענק מיוחד אם הוא נמצא בישראל".

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.3 סכומי המענק

- למענקים למטרת דיור ואביזרי עזר נקבעו סכומי מקסימום.
- סכום המענק המיוחד יהיה כסכום ההוצאות הממשיות לצורך ביצוע התכנית שאושרה ע"י המוסד ובלבד שלא יעלה על סכום המקסימום.
- סכומים אלה משתנים מעת לעת ומוצגים בטבלאות שיקום – ב"שיעור" (לוח 5.3).

הרחבות:

[1. הצמדת המענק](#)

[2. סכום המענק לרכב](#)

[3. שיעורי המענק המקסימאליים](#)

1. הצמדת המענק

סכומי המקסימום למטרות דיור ואביזרי עזר משתנים ב-1 באפריל, ב-1 ביולי, ב-1 באוקטובר, וב-1 בינואר של כל שנה, לפי שיעור השינוי שחל במדד מחירי תשומות הבנייה- לעניין המענק לדיור, ולמדד המחירים לצרכן- לעניין המענק לאביזרים.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

2. סכום המענק לרכב

סכום המענק המיוחד לרכישת רכב, יהיה כמחיר הרכב הנרכש ע"י התובע ושאושר ע"י המוסד ובלבד שלא יעלה על הסכומים הבאים:

1. **אם התובע נוהג בעצמו** – על הסכום השווה למחיר ללא מיסים של הרכב שהובא בחישוב ההלוואה העומדת עבור הרכב הנרכש לפי הסכם הניידות, כפול מספר אחוזי המוגבלות בניידות שנקבעו עפ"י הסכם זה מחולק במאה.
2. **אם התובע אינו נוהג בעצמו** – על הסכום השווה ל- 75% ממחירו ללא מיסים של הדגם המייצג של רכב בעל נפח מנוע של **1300 סמ"ק** עפ"י הסכם הניידות כפול מספר אחוזי המוגבלות בניידות שנקבעו עפ"י ההסכם מחולק במאה.

הזכאות למענק לרכב הינה חד פעמית!

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

3. שיעורי המענק המקסימאליים

כמפורט לעיל, לכל סוג של מענק נקבע סכום מקסימום, כאשר **למענקי הדיור ואביזרי העזר יש שתי רמות**, מענק רגיל ומענק מוגדל – ראה לוח 5.3 במערכת שיעור הרמה הגבוהה יותר – מענק מוגדל, מיועדת לנכה המרותק לכיסא גלגלים. (על פי אישור רופא המוסד).

המענק לסיוע בפתרון בעיית הניידות ע"י רכישת רכב הוא חד פעמי ואילו הסיוע בהתאמת תנאי מגורים או ברכישת אביזרי עזר יכול להינתן מספר פעמים, ובלבד שהסכום הכללי של המענקים לאותה מטרה לא יעלה על המקסימום שנקבע לאותו סוג של מענק.

- במידה והתובע מנצל חלק מהמענק להתאמת תנאי מגורים ו/או עזר בלבד, תעודכן היתרה העומדת לזכותו לפי הכלל המפורט [בסעיף 9.3 \(1\)](#). לפירוט אופן חישוב יתרת המענק, ראה [נספח 1](#).

- המענק לסיוע בהתאמת תנאי מגורים או המענק לרכישת אביזרי עזר יכולים להינתן בשעורים עד מקסימום הסכום שניתן לשתי המטרות גם יחד. לאחר שתכנית הסיוע הכוללת נבחנה באופן יסודי והוסבר למבוטח משמעות הדבר. **לדוגמא:** אם הסיוע שנועד למטרת התאמת תנאי מגורים מוצה באופן מלא או חלקי והסיוע שנועד לרכישת אביזרי עזר לא מוצה, ניתן יהיה לאשר מכספי המענק של אביזרי עזר - להתאמת תנאי המגורים ולהיפך.

- לא ניתן להעביר יתרה של התובע מהמטרה של ניידות לאחת המטרות האחרות המפורטות בתקנות.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
 אגף השיקום
 תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
 מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.4 הגשת תביעה וחובת הצגת מסמכים

בכל מקרה בו מתרשם פקיד השיקום שקיימת מגבלה העשויה לזכות במענק יפנה תשומת לבו של התובע לזכאות זו.

- תביעה למענק מיוחד תוגש לפקיד השיקום על גבי טופס [בל/282](#) בחתימת התובע שיצרף אליה את המסמכים הדרושים להוכחת הזכאות למענק ולקביעת שיעורו.
- יש להקפיד להחתים את התביעה בחותמת "התקבל" ותאריך קבלת התביעה.
- פקיד השיקום יקפיד על הבדיקה בדבר מילוי כל פרטי התביעה.
- לתביעה שהוגשה בדיעבד לאחר מימוש מטרת המענק- ראה [סעיף 9.8](#).
- לתביעה למענק דיור ואביזרי עזר יש לצרף הצעות מחיר- מספר הצעות המחיר הנדרשות הן בהתאם לנוהל התקשרויות של אגף הכספים.

מסמכים נדרשים:

1. [המסמכים הנדרשים למטרת רכישת הרכב](#)
2. [המסמכים הנדרשים למענק להתאמת תנאי מגורים](#)
3. [המסמכים הנדרשים למענק לאביזרי עזר](#)

1. המסמכים הנדרשים למטרת רכישת הרכב

לתביעה למענק לרכישת הרכב יצרף התובע:

1. אישור על אחוז המוגבלות בניידות.
 2. צילום "האישור בדבר מתן הלוואה עומדת לכיסוי מיסים על רכב מנוע של מוגבל בניידות" שניתן ע"י המוסד.
 3. צילום רישיון הנהיגה של הנכה / של מורשה הנהיגה .
 4. הצעת מחיר למכונת שהתובע מבקש לרכוש, שבה יצוין מחירה עם מיסים וללא מיסים ומחירי אביזרים נוספים.
 5. אישור מסוכן הרכב על תאריך משוער של הספקת הרכב מיום הזמנתו.
- פקיד השיקום מתבקש לצרף גם אישור ממחלקת הניידות בסניף על הדגם שאושר לו בניידות, מחירו כולל מע"מ ומהו 100% המיסים על הרכב.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

2. המסמכים הנדרשים למענק להתאמת תנאי מגורים

לתביעה למענק להתאמת תנאי מגורים יצורף:

1. תאור הדיור הקיים ופירוט השיפוצים הנדרשים או ההכרח בהחלפת הדירה.
2. חוות דעת של מרפא בעיסוק, מהנדס בנין או בעל מקצוע רלוונטי אחר לגבי התאמת השיפוצים/הדירה למוגבלויות הנובעות מהנכות.
3. הצעות מחיר מסודרות שיכללו מפרט טכני:
 - לשיפוצים ולבניה - הצעת חוזה עם קבלן לביצוע שיפוצים בו מתחייב הקבלן לבצע העבודה במחיר סביר ובפרק זמן סביר תוך מתן ערבויות מתאימות יחסית לגודל העבודה, בתמורת התשלום תינתן חשבונית מס כחוק. **מספר הצעות המחיר הנדרשות הן בהתאם לנוהל התקשרויות של אגף הכספים .**
 - לרכישת דירה - חוזה של רכישת דירה חדשה **מתאימה** לצרכיו.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

3. המסמכים הנדרשים למענק לאביזרי עזר

- לתביעה למענק לרכישת אביזרי עזר יצורפו המלצות של מרפא בעיסוק או מומחים אחרים לפי העניין והצעות מחיר.
- **מספר הצעות המחיר הנדרשות הן בהתאם לנוהל התקשרויות של אגף הכספים .**

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.5 טיפול בתביעה

בטרם ימליץ פקיד השיקום על אישור מענק ינהג כדלקמן:

1. יבדוק אם חלים על התובע התנאים המקדימים המזכים במענק (כמפורט [בסעיף 9.2](#)).
2. יבדוק אם התובע קיבל בעבר מענק מיוחד (לקביעת אחוז המענק המגיע לו ולקביעת הזכאות העקרונית לסיוע ברכישת הרכב ראה [סעיף 9.3](#)).
3. יבדוק סבירות ההצהרות או ההוכחות על קיום אמצעי מימון נוספים בהתאם לנדרש לביצוע התוכנית לשמה יינתן המענק.
4. ייוועץ עם הרופא ויצרף לתביעה אישורים מרופא המוסד.
5. יכין דו"ח שיפרט את הבקשה, תכנית המענק ואת חוות דעתו המנומקת.

תהליך הטיפול:

[1. אישורים מרופא המוסד](#)

[2. דיון והחלטה](#)

[3. ביצוע כספי](#)

[4. מעקב](#)

1. אישורים מרופא המוסד

1. אישור על קיום קשיי הליכה בגין הפגיעה בעבודה – אם לתובע נכות מ- 65% ועד 74%.
2. אישור על היות התובע מרותק לכסא גלגלים או משותק בכל גפיו לקביעת זכאות למענק מוגדל לנכים אלה.
3. לגבי תביעה להתאמת תנאי המגורים יש לצרף שני אישורים:
 - אישור על הקשר בין הנכות לבין הצורך בהתאמת תנאי מגורים.
 - חוות דעת הרופא למידת התאמת התוכנית המוצעת להתאמת תנאי המגורים לצרכים הרפואיים והשיקומיים של התובע.
4. לגבי תביעה למענק מיוחד לרכישת אביזר עזר יאשר הרופא שהצורך באביזר המבוקש דרוש לתובע עקב נכותו ומטעמי בריאות לשם קיום אורח חיים סדיר או לשם יצירת תנאים שיאפשרו לו לעבוד.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

2. דיון והחלטה

- התביעה והמסמכים השונים בצרוף דו"ח של פקיד השיקום תובא לדיון בפני וועדת שיקום הכוללת פקיד שיקום ומנהל תחום השיקום בסניף וכן התייעצות עם רופא המוסד.
- וועדת השיקום תשקול סבירות התביעה, עלותה וכן תתחשב במקורות כספיים נוספים העומדים לרשות התובע.
 - המלצת הוועדה תרשם תוך הנמקה במקום המיועד לכך בטופס [בל/282](#).

החלטת הוועדה:

- **נדחתה התביעה-**
 - ישלח מכתב דחייה לתובע תוך פירוט הסיבה לדחייה בהתבסס על הוראות החוק והתקנות ותוך ציון זכותו לערער בפני בית דין אזורי לעבודה תוך 12 חודשים מיום קבלת מכתב הדחייה ולקבל סיוע משפטי.
 - המכתב ייחתם ע"י פקיד שיקום מוסמך שטיפל בתביעה בסניף.
- **הומלץ על אישור התביעה-**
 - תועבר התביעה והמסמכים השונים בצירוף תיק נכות מעבודה לבדיקה ואישור באגף השיקום במשרד הראשי.
- **נתגלו חלוקי דעות** בוועדת שיקום בסניף - תועבר התביעה להתייעצות עם אגף השיקום במשרד הראשי.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

3. ביצוע כספי

- ביצוע המענק יעשה במשרד הראשי.
- תשלום המענק הוא התשלום האחרון וייעשה רק לאחר שהוכח ששולמו כל התשלומים הקודמים במימון עצמי או אחר.
- על מנת לוודא שכספי המענק משמשים למטרה שלשמה ניתן, ניתן לשלם לתובע חלק ממנו עד שיוכח שהמענק שימש למטרה שלשמה יועד ואז לשלם את יתרת המענק.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

4. מעקב

- פקיד השיקום יהיה אחראי לקבלת מסמכים וחשבוניות מס במקור (יש לתייק בתיק השיקום) למעקב על ביצוע התוכנית שלשמה ניתן המענק.
- נוכח פקיד השיקום כי התובע לא משתמש במענק המיוחד שניתן לו, כולו או מקצתו, למטרה שלשמה יועד, ניתן לעכב את יתרת המענק שאושר.
 - לא השתמש התובע במענק כמתוכנן ניתן לתבוע החזרת המענק או לקזז את סכום המענק שניתן מכל גמלה המגיעה לתובע מאת המוסד.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.6 תובע שהיוון קצבתו

הזכאות למענק מיוחד לנפגע עבודה עומדת בעינה גם במקרה שתובע הוון קצבתו או בחר בקצבת זקנה במקום קצבת נכות מעבודה והוא עונה על התנאים שפורטו לעיל.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.7 מקרה של זכאות למספר גמלאות נכות

כאשר קיימת זכאות במספר גמלאות עקב מאורע אחד, התובע נדרש לבחור. הבחירה היא בחירה כוללת, של מסלול אחד, בין הגמלה כולה המגיעה מכוח ענף אחד לבין הגמלה כולה המגיעה מכוח הענף האחר. ומשבחר התובע בנכות שאינה מעבודה, אינו זכאי לקבלת מענק מיוחד מכוח חוק נפגעי עבודה.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

9.8 תשלום מענק – תביעה שהוגשה בדיעבד

הזכאות הרטרואקטיבית לתשלום מענק מיוחד הינה בטווח של עד 18 חודשים בין מועד הגשת התביעה לבין מועד מימוש המענק המבוקש (לדג' מועד רכישת הדירה, רכישת אביזר).

- אם עברו למעלה מ- 18 חודשים ממועד הזכאות תישלל הזכאות למענק ולא ישולם תשלום כלשהו וזאת על פי הוראת [סעיף 296 \(ב\)](#) לחוק הביטוח לאומי - פרק א' **כלומר**, מועד הזכאות לגבי מענק שמטרתו מומשה והפנייה היא בדיעבד, ייספרו 18 חודשים ממועד הגשת התביעה אחורנית ואז:
 - אם המטרה מומשה בטווח זמן זה – ישולם המענק
 - אם המטרה מומשה מעבר ל – 18 חודשים אחורנית ממועד הגשת התביעה – לא יאושר המענק.

[לראש הפרק](#)

[לראש הסעיף](#)

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

נספחים

המוסד לביטוח לאומי
אגף השיקום
תדריך הוראות ונהלים – שיקום מקצועי
מענק מיוחד לנכים נפגעי עבודה

נספח 1 – אופן חישוב יתרת מענק

- כאשר תובע מעוניין להחליף את דירתו לדירה המותאמת לנכותו, ניתן להיעזר לשם כך גם במענק חד פעמי להתאמת תנאי מגורים וגם במענק לאביזרים וזאת עד לסכום המקסימאלי הקבוע בחוק.
- כאשר תובע מיצה זכאותו למענק למטרת מגורים וזקוק להתאמה כלשהי בביתו, יש אפשרות לממש זאת מתוך המענק המיועד לאביזרים אם עדיין לא מוצה או מוצה בחלקו.
- כאשר תובע מיצה זכאותו למענק לאביזרים ונותרה לו יתרה מהמענק המיועד להתאמת תנאי מגורים והוא זקוק לאביזר מסוים שעשוי להקל על אורח חייו, יש אפשרות לממש זאת מתוך המענק המיועד לדיור.

נוסחה לחישוב יתרת מענק:

$$\frac{\text{הסכום שמומש – סה"כ המענק}}{\text{סה"כ המענק}} = \text{אחוז יתרת המענק}$$

לדוגמא:

$$\frac{(15,234 - 6,150) 9,084}{15,234} = 59.629\%$$

אם חלף זמן ואנו רוצים לבדוק היום את היתרה העדכנית:

$$15,435 \times 59.629\% = 9,204 \text{ (נותר לשימוש)}$$

אחוז יתרת המענק X סכום המענק המעודכן

[לראש הפרק](#)